

LANGAS

Langas 2 (2), Ruduo 2010

VEDAMASIS

Jūsų elgesys tarp pagonių tebūna pavyzdingas, kad, nors dabar jie šmežia jus kaip piktadarius, pažinę jūsų gerus darbus, imtų šlovinti Dievą aplankymo dieną. (1 Pt 2, 12)

Prieš pradėdamas darbą vienoje iš buvusių savo darboviečių, užsibrėžiau vieną man labai svarbų tikslą. Pats būdamas krikščionis, nusprendžiau, kad einu ten ne vien tik uždirbti pinigų, kas šiaip yra svarbu, nes reikia pragyventi, ir ne vien „realizuoti“ savęs, nors užsiminiau, kad man labai svarbus profesinis augimas, – bet taip pat labai rimtai dirbti ir būti krikščioniu. Tačiau kaip tai padaryti, man nebuvo visiškai aišku.

Dirbdamas su kitais krikščionimis statybose ar lauko darbus buvau išmokęs, kad viską turiu atlikti atsakingai; kad buvimas krikščioniu negelbėja nuo karts nuo karto kylančios įtampos; kad klysti yra normalu; kad mano darbas yra vertingas kitiems; kad galiu tikėtis paramos, patarimo ir pagalbos ir kt.

Pačią pirmą dieną naujoje darbo vietoje, kaip paaiškėjo vėliau, padariau įmonei apie 500 litų nuostolių. Rytą sėdęs prie stalo, beveik neturėjau laiko atsistoti, bet dar gavau pastabą, kad per lėtai dirbu. Gal? Po keleto savaičių jau dirbau labai greitai, nuostolių pridarydavau labai mažai, bet atsistoti vis tiek nelabai būdavo laiko. Ir taip diena iš dienos. Tik prisidėjo dar daugiau įtampos. Daugiau atsakomybių. Daugiau kovos. Kovos dėl nieko – dėl to, kas yra stipresnis.

Kartą neapsikentęs paskambinau kolegai ir vietoj įprastų, su darbu susijusių klausimų pasiteiravau: „Kaip tau sekasi?“ Telefono ragelyje staiga išsivyravo tylą. Po jos pasigirdo keli trumpi žodžiai apie nuovargį ir įtampą, o toliau prasidėjo

įprastas darbinis pokalbis, tik be nereikalingų emocijų ir keiksmazodžių. Po mėnesio tapo visai įprasta susiskambinti iš skirtingų miestų ir pakalbėti apie...viską. Darbo reikalai liko darbo reikalais, tik tapo gerokai konstruktyvesni nei prieš tai, juose buvo galima justi daug mažiau įtampos ir daug geriau susišnekėdavome. Dievas nesukūrė robotų – jis sukūrė žmones, kurie turi jausmus, – žmogiškus.

Praėjus dar pusmečiui prisiminiau savo tikslą ir su tam tikra gėda turėjau pripažinti, kad nežiūrint to, kad man labai gerai sekėsi, mane vertino, vis dėlto nebuvau iki galo atviras su savo bendradarbiais apie tai, ką ir kuo aš tikiu. Gal tai gali pasirodyti labai jau dvasinga, bet tai supratęs ėmiau melstis prašydamas, kad Dievas duotu vietą, laiką ir galimybių pasidalinti savo tikėjimu su kitais.

Kitą dieną aš, galima sakyti, aptikau save kalbantį su kolege apie Dievą. Po to įvyko dar vienas pokalbis, po to – dar kitas, po to – jau keliese apie tai šnekėjome. Viskas, atrodė, klostosi, gerai. Mes susišnekame. Jiems įdomu, jie turėjo daug klausimų. Padovanojau tiems bendradarbiams „Tiesiog krikščionybė“.

Regis, ne taip jau sudėtinga atvirai būti krikščioniu darbo vietoje.

Dabar sugrįždamas mintimis į tai, ką patyriau, manau, kad viską daryčiau dar šiek tiek kitaip. Man būtų labai svarbi kitų krikščionių patirtis ir parama. Malda už mane, už tą įmonę, kurioje dirbu, ir už jos darbuotojus. Toje darbovietėje nepažinojau nė vieno kito krikščionio. Kiek iš mūsų esame tokioje padėtyje? Nežinodavau, kaip elgtis, kai reikėdavo spręsti kai kuriuos etinius klausimus: finansų, darbų atlikimo kokybės ar įmonės politikos. Kiek iš mūsų susiduria su tokiais klausimais ir matydami save vienus numoja ranka,

T U R I N Y S

VEDAMASIS

Steponas Ribokas
2

TIESIAI Į LIŪTO NARVĄ, ARBA ZONA, KUR „NIEKAS NEVYKSTA“

Marko Greeno knygos
„Ačiū Dievui už
pirmadienį“ ištrauka.
6

NARCISIZMO KULTŪRA

Andrew Fellows
10

DVI UŽDUOTYS

Charles Malik
11

HANSJÖRGAS BALDINGERIS

13

AKVILĖS LIUDIJJIMAS

14

INFORMACIJA

15

nes „prieš vėją nepapūsi“? O kiek mums galėtų pagelbėti kiti dirbantys krikščionys, turintys geros patirties, išvalgę, supratimo? Padrąsinimo žodis, pasidalijimas tuo, kaip Dievas realiai veikė per juos jų darbovietėse, nesėkmių istorijos – visai tai tik parodys, kad visi susiduriame su labai panašiais iššūkiais. Ir tai nėra vienadieniai iššūkiai – su jais dorojantis prabėgs visas mūsų gyvenimas.

Apaštalas Petras rašo: *Jūsų elgesys tarp pagonių tebūna pavyzdingas, kad, nors dabar jie šmeižia jus kaip piktadarius, pažinę jūsų gerus darbus, imtų šlovinti Dievą aplankymo dieną.* (1 Pt 2, 12). Ir dar: *Verčiau šventai sergėkite savo širdyse Viešpatį Kristų, visuomet pasirenkę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse gyvenančią viltį* (1 Pt 3, 15). Etika ir žodžiai yra susiję. Praktika ir kalba yra susijusios. Tai neatskiriama. Ar mes galime padrąsinti, paskatinti, patarti vienas kitam? Žinoma!

„Langas“ tam ir yra. Šiame numeryje rasite ištrauką iš Marko Greeno knygos „Ačiū Dievui

už pirmadienį“. Autorius aštrus. Provokuoja ir verčia permąstyti kai kurias mintis bei praktikas. M. Greenas yra vienas iš didžiausių krikščionybės sekularioje darbo vietoje advokatų. Andrew Fellows straipsnis padės pažvelgti į šiandienos pasaulį. Ir geriau jį suprasti. Kodėl žmonės yra tokie, kokie jie šiandien yra, kodėl nūdienos kultūra yra tokia, kodėl mes esame tokie, kokie esame? Rašydamas tipišku L'Abri stiliumi jis analizuoja kultūrą ir žmones. Tai gali atrodyti labai sunku ir beviltiška, bet jis taip pat kalba ir apie viltį – labai daug vilies. Charlesas Habbibas Malikas savo genialiomis išvalgomis, nepaprasta nuovoka ir gigantiška vizija kalba apie pačią svarbiausią vietą ateities kartoms – universitetą. Į pristatomą numerį taip pat įdėtos trumpos naujienos iš LKSB gyvenimo ir keletas nuorodų į naudingus išteklius internete.

Steponas Ribokas

TIESIAI Į LIŪTO NARVĄ, ARBA ZONA, KUR „NIEKAS NEVYKSTA“

Markas Greenas

Iš tikrųjų VIEŠPATS yra šioje vietoje, bet aš to nežinojau!

Pr 28, 16

Paveikslukai

Esu žydų kilmės krikščionis, o šiandien yra antrasis Paschos vakaras. Keliese švėsimė ją mano bute. Viena iš dalyvaujančiųjų iškepė vištą ir atsi-nešė ją į darbą. Nusprendėme pasidėti ją šaldytuve, kuris stovi vadovo kabinete. Viršininkas išvykęs savaitei, bet pas mus svečiuojasi Davidas Ogilvy, kompanijos, kurioje dirbu, įkūrėjas ir geriausias pasaulio reklamos agentas, kuris retkarčiais nau-dojasi tuo biuru.

Norėjau pakalbėti su juo apie Dievą. Meldžiausi dėl tokios progos. Tačiau kol kas dar neturėjau nei drašos, nei galimybių. Nei drašos sukurti galimybių. Esu tik naujokas, o jis – ketvirtos pagal dydį pasaulyje reklamos agentūros įkūrėjas.

Ketvirtą valandą po pietų susigriebiau, kad jau laikas pasiimti vištą ir eiti ruošti Paschai. Nukėblinau į viršininko kabinetą. Ten sėdėjo Davidas Ogilvy ir kalbėjo telefonu. Luktelėjau keletą minutėlių prie durų. Pokalbis baigėsi.

Jis sėdi tenai. Ir jis turi mano keptą vištą.

Aš esu čia. Ir galvoju apie šešis žmones, atei-siančius pas mane vakarienės.

Jau darosi vėlu.

Kaip turėčiau prisistatyti ketvirtos didžiausios reklamos agentūros pasaulyje įkūrėjui? Ar už bandymus tokį žmogų atversti mane atleis? Ką turėčiau pasakyti geriausiajam pasaulyje reklamos guru? Galbūt, pavyzdžiui: „Sveiki, aš atėjau pa-siimti savo keptos vištos“?

Supratau, kad Dievas naudoja tą pusiau keptą vištą, kad atvestų mane Davido Ogilvy akivaiz-don. Ir esu tikras, kad Dievas, kuris žino tiek apie mano drašos trūkumą, tiek apie netikusius mano kalambūrus, gerokai prisijuokė pasirinkdamas vištą kaip priemonę, verčiančią mane peržengti savo bailumą.

Pasibeldžiu. Įeinu į liūto narvą. Visos įman-trios mintys staiga išgaruoja. Geriausias pasaulyje reklamininkas pasižiūri į mane ir taria: „Užeikit, prisėskit. Kas jūs esate?“ Kalbamės gerą valandą ir kažin kokių būdu pokalbis greitai ir lengvai pakrypsta Dievo link.

Dievas veikia.

Ir manęs neatleido.

Bare vyksta atsisveikinimo su vienu komandos nariu vakaras. Kalbuosi su Siuzana, su kuria kartu išdirbome maždaug metus. Pradedame šnekėtis apie C. S. Lewisą. Barbara taip pat yra su mumis. Ji – žydė, nuotaikinga ir miela moteris.

- Ar tai tas pats Lewisas, kuris parašė „Narnijos kronikas“?

- Taip.

- Dievinu jas. Tas rašytojas yra mano numy-lėtinis. Nežinojau, kad jis krikščionis.

- O taip, ir savo knygoje jis yra parašęs krikščionišką alegoriją. Aslanas – tai Jėzus...

- Taaip, bet Aslanas juk sugrįžta į gyvenimą...

Dievas veikia.

Krikščionis darbe.

Antra valanda popiet.

Šiandien jam ne pati geriausia diena.

Angelas ateina ir palieka ant jo stalo šokolado plytelę.

Krikščionis darbe.

Trys tarnavimo darbo vietoje aspektai.

Davidas Ogilvy – galimybės, kurių Dievas suteikia, kai peržengiame savo pasitikėjimo ribas.

Barbara ir C. S. Lewisas – galimybės, kurių Dievas duoda, kai leidžiame laiką su bendradarbiais po darbo.

Šokolado plytelė ant stalo – galimybės, kuriomis Dievas aprūpina tam, kad parodytume meilę ir gerumą tiems, su kuriais kasdien dirbame.

Darbo vieta yra Dievo vieta. Ne ką mažiau svarbi nei bažnyčios maldos susirinkime. Darbo vieta yra galimybių vieta – vieta parodyti Evangelijos gailestingumą žodžiais ir darbais, pasipriešinti nebibliniam mąstymui ir praktikai, augti tikėjimu, meile ir kaip asmenybei.

Dievas dirba savo darbą mumyse.

Dievas dirba savo darbą per mus.

Dievas dirba savo darbą tuose, su kuriais dirbame.

Užkandžiai ir balos

Ar mes veikiame paribiuose ir pamirštame centrą? Užkandžiau jame sausainukais ir gurkšnojame aperityvą, kai tuo tarpu ant stalo garuoja pagrindinis patiekalas? Siunčiame krikščionis į greitkelius ir aplinkkelius, nors kambarys pilnas žmonių? Nesėkmingai stengiamės užmegzti kontaktus su šalia gyvenančiais kaimynais, kai tikrieji kaimynai sėdi už stalo priešais?

Tai yra didelė tragedija, nes dirbantys krikščionys darbovietėje praleidžia daugiau laiko nei kur kitur. Diena iš dienos darbovietė yra ta vieta, kur nekrikščionys gali pamatyti, kokią įtaką gali turėti buvimas krikščioniui. Krikščionys ir nekrikščionys ten patiria tas pačias įtampas, galbūt turi tą patį viršininką, gali būti pabarti už panašias klaidas ir pagirti už tuos pačius pasiekimus, yra pavaldūs tos pačios struktūros dinamikai, tai pačiai įmonės kultūrai, valgo tą patį maistą, dalyvauja tuose pačiuose pokalbiuose ir apkalbose...

Yra vos keletas kitų tokių vietų, kur nekrikščionys galėtų ir turėtų pamatyti Kristaus daromus gyvenimo pokyčius taip aiškiai, kaip kartu su tikinčiaisiais dirbdami trisdešimt, keturiasdešimt, šešiasdešimt valandų per savaitę.

Esame kviečiami ieškoti bendrų sąlyčio taškų su nekrikščionimis, nors *darbovietėje* juos jau turime. Esame skatinami statyti tiltus, kai *darbovietėje* tiltai jau yra pastatyti ir netgi pereiti. Mus drąsina eiti, kurti ir plėtoti santykius su kitais žmonėmis, kai *darbovietėje* jie jau yra užmegzti.

Esame skatinami eiti ir žvejoti tvenkiniuose bei balose, nors sėdime ant žuvingo ežero kranto.

Neišvengiamas liudijimas

Svarbu tai, kad darbovietėje liudijimas pasireiškia tokia forma, kuri negali būti suplanuota lyg kokia radijo programa, būti pilna „specefektų“ kaip kokia televizijos laida, numesta kaip mokslinis traktatas ar pasiūlyta kaip kvietimas į koncertą. Nekrikščionis gali atmesti beveik bet kokią Evangelijos formą, bet negali, kaip kokios klastingos biuro politikos, „išjungti“ krikščioniško gyvenimo, Dvasios vedamo kiekvieną dieną, kiekvieną valandą, per visas krizes, vaizdo.

Be to, darbovietė yra ta erdvė, kurioje krikščionys negali išvengti kontaktų su nekrikščionimis. Bet kuriomis kitomis aplinkybėmis galime susiplanuoti taip, kad nekrikščionys nepatektų į mūsų akiratį: draugauti daugiausia su tikinčiaisiais, patarnauti namų grupėje, dalyvauti bažnyčios tarybose, eiti į maldos susirinkimus, sekmadienio pamaldas ir t. t. Tačiau darbovietėje krikščionys yra priversti susitikti su nekrikščionimis. Jie privalo bendrauti. Štai kodėl ji tokia svarbi evangelizacijai.

Jei bažnyčios ieško žmonių, kurie yra nekrikščionys, daug tokių jos suras ten, kur dirba ir jų nariai. Jei bažnyčios ieško būdų, kaip sustabdyti puvimą, jos pastebės, kad puvinys yra daugelyje įmonių, kuriose dirba jų pačių žmonės: nesąžiningai paskirstomi ir nelegaliai mokami atlyginimai, mažesniųjų tiekėjų išnaudojimas, neteisinga darbuotojų vertinimo sistema, rasistinė ar seksistinė įdarbinimo politika, kyšininkavimas, korupcija, nešvarios, manipuliatyvios kampanijos, konkurencija, kuri skatina ne tobulėti, bet yra akstinas apgaudinėti, ir pan. Kaip pastebėjo Johnas Stottas, negali kaltinti mėsos, kad ji genda – kaltink druską...

Tačiau daugeliui krikščionių darbovietė nėra misijos laukas. Darbas ne tik kad nėra pirmaeilis, bet jis netgi ne antraeilis misijų kontekstas. Darbas jiems nėra ta vieta, kurioje būtų galima kritikuoti nekrikščionišką pasaulėžiūrą ir vadybos praktikas.

O kodėl ne?

Visuomenės spaudimas?

Visuomenė skatina mus tikėti, kad mūsų tikėjimas yra asmeninis ir neturi nieko neturi bendra su darbo pasauliu. Žinoma, darbo pasaulis veikia ant ateistinio pagrindo. Manoma, kad Dievo nesimato balanso suvestinėje. Tai, ką mes darome asmeniniu laisvu savo laiku, yra mūsų reikalas, bet biblinei etikai ir teiginiams apie tiesą nėra ką veikti fabrike ar tarybos susirinkime.

Tokie antikrikščioniški prietarai verčia baimintis, kad nepritapsi, nebūsi paaukštintas ar netgi prarasi darbą. Jei kalbu iš savo tikėjimo perspektyvos, jei atsisakau brautis į konkurencinių avialinijų kompiuterius – ar kitą mėnesį dar gausiu atlyginimą?

Tai tikros baimės, kurios turi pakankamai tvirtą pagrindą.

Bažnyčia prieš evangelizaciją?

Kad ir kaip būtų, daugeliu atvejų pagrindinis spaudimo prieš liudijimą darbe šaltinis yra pati vietinė bažnyčia. Taip yra dėl to, kad daugelis bažnyčių praktiškai, jei ne iš įsitikinimo, pirmiausia yra susitelkusios kurti vietines savo bendruomenes.

Tarnautojo rūpestis yra susijęs su jo kaimynystėje gyvenančiais žmonėmis ir visai teisinga, kad jis nori, jog jo bažnyčios bendruomenė būtų ištraukusi į evangelizacinę veiklą. Todėl bažnyčia prikuria programų, susijusių su toje vietovėje gyvenančių žmonių rūpesčiais, o tarnautojas mobilizuoja joms įgyvendinti reikalingus resursus.

Bažnyčios programos daugiausia skatina mus ieškoti „šaltų“ kontaktų: su tais, kurių nepažįstame, kurių nesame sutikę iki tol, kol neatsistojame prie „Tesco“ prekybos centro ar nepasibeldžiame į jų duris – žmonėmis, kurie yra mūsų kaimynai, bet dažnai tenori paviršutiniškų santykių su tais, kurie gyvena šalimais. Bažnyčios evangelizmas, yra tokių šaltų santykių „ferma“, jei taip būtų galima pasakyti.

Daugeliui žmonių svarbiausi santykiai šiaudien plėtojami ne su kaimynais. Darbo, judėjimo įpročiai reiškia, kad žmonės, su kuriais mes praleidžiame daugiausia laiko, dažniausiai negyvena šalia bažnyčios.

Daug „šiltų“ kontaktų mes turime darbe.

Todėl jei ieškome ryšių, kaip tik darbas gali būti ta vieta, nuo kurios turime pradėti. Paprastas žmogus susitinka, kalba, pietauja, rašo, dirba, ko gera, su ne mažiau kaip šimtu žmonių per savaitę.

Šilti kontaktai.

Užmiršta karalystė

Vietinė bažnyčia gali būti susitelkusi „kurti bažnyčią“ vienoje ar kitoje konkrečioje vietoje, o ne įgalinti žmones statyti karalystę ten, kur jie gyvena. Tai gali atspindėti ir tai, kaip bažnyčios nariai yra drąsinami.

Jei dalyvauji diakonų susirinkime, esi vertinamas kitų krikščionių ir bažnyčios vyresniųjų. Jei pasilieki biure laukdamas, kada su savo bendradarbiais galėsi nueiti į barą – nesi. Kitais žodžiais tariant, nėra mechanizmo, kaip paskatinti dirbančių žmogų – nebent tik krizinėse situacijose. Net 50 proc. mano apklaustų krikščionių nėra girdėję nė vieno pamokslą apie darbą – t. y. jie niekada nėra girdėję jokio biblinio mokymo apie tą savo gyvenimo dalį, kuri apima šešias savaitės dienas.

Taigi kokiai tarnystei mūsų vyresnieji ruošia savo kaimenes? Tikriausiai – vietinės bažnyčios tarnystėms, tokioms, kurios susijusios su tarnautojo gebėjimais ir dovanomis. Kitais žodžiais tariant, ar nėra taip, kad mūsų lyderiai per neapsižiūrėjimą įgalina mus remti tas tarnystes, užuot įgalinę mus atlikti mūsų darbus?

Ar tavo pastorius nori išvelgti, kaip tavo dovanos gali pasitarnauti bažnyčios poreikiams patenkinti? Ar jis klausia, kaip Dievas gali panaudoti tavo karalystės darbui? Ar jis teiraujasi, kur dar, išskyrus bažnyčią, Dievas tave yra pastatęs? Kokiai tarnystei esi pašauktas? Kur esi kviečiamas panaudoti savo dovanas? Jei mano atliktas tyrimas ko nors vertas, įtariu, kad ne.

Yra gana didelis pavojus, kad evangelizacinės bažnyčios strategijos netyčiomis bus suplanuotos taip, kad pakviestų žmones į bažnyčią išgirsti pamokslininko, nors svarbiau būtų padėti jiems išgirdus Dievo žodį ateiti į karalystę.

Žinoma, mūsų lyderiai sąmoningai nesiekia suvaržyti mūsų tarnavimo ar vien tik elgtis savaip. Darbas tiesiog tapo visai nesvarbus dvasinėse mūsų darbotvarkėse. Jei esi geras Biblijos studijų vadovas, ar pagalvoji sau: „Norėčiau vadovauti namų grupei“? O gal mažai taip: „Žinai, man nebloggeriai sekasi vesti Biblijos studijas. Gal turėčiau jas pradėti darbe“? Ir tikrai labai retai kas prieina prie tavęs paklausti: „Kaip tau sekasi liudyti darbe? Su kokiais sunkumais susiduri?“

Tai taip pat atsispindi mokant bei pamokslaujant. Kaip jau minėjau, daugiau nei pusė mano apklaustų krikščionių nėra girdėję jokio pamokslą apie darbą. Per 70 proc. jų niekada nebuvo mokyti darbo teologijos. Tai dar labiau stulbina pagalvojus, kad daugelis tų, kurie, būdami ištikėję daugiau nei trejus metus, tikriausiai bus girdėję pamokslą iš Pradžios 1–3 skyrių, o tai, kaip bus pastebėta vėliau, nėra bloga vieta pradėti ieškant tos teologijos. 75 proc. niekada nėra buvę mokyti profesijos teologijos. Ne mažiau kaip 25 proc. tikinčiųjų pastoriai niekada neklausė apie jų liudijimą darbe. Nors įtariu, kad beveik kiekvienas, kuris praleido bažnyčioje daugiau nei metus, yra buvęs padrąsintas ištraukti į vieną iš jos tarnysčių. Galiausiai tik 26 proc. apklaustųjų savo pastorių buvo paprašyti pagalvoti, kaip plėtoti tarnystę savo darbovietėje.

Tai liūdna statistika. Tikrovėje tikriausiai yra dar blogiau, nes šis tyrimas buvo atliktas su labai motyvuotais tikinčiaisiais.

Nešventa hierarchija

Ši bendra darbo marginalizacija atsispindi tikėjime bažnyčios viduje, kuris dėstomas maždaug taip:

– visi krikščionys yra gimę lygūs, bet „viso etato“ krikščionys yra lygesni už kitus;

– todėl savaime suprantama, kad egzistuoja hierarchija, kuri yra maždaug tokia:

pastorius
misionierius

viso etato krikščionys darbuotojai
„palapinių siuvėjai“ (*save išlaikantys misionieriai – vert. past.*) (tol, kol jie užsienyje)
vyresnysis
diakonas
vargšai krikščionys
krikščionys
turtingi krikščionys
buvę reklamos vadybininkai (*straipsnio autorius yra vienas iš jų – vert. past.*)

Faktas yra tas, kad mes visiškai praradome suvokimą, jog Dievas gali pašaukti mus pasaulietiniam darbui arba neapmokamam darbui namuose, ir kad abu šie variantai gali būti vienodai strategiškai svarbūs Jo ekonomijoje – kaip ir bažnyčios ganymas. Mes nebeturime profesijos teologijos.

Akivaizdu, kad teologijos institucijose ugdomiems studentams lengva apsiginti, jei jie jaučia, kad Dievas juos šaukia sekuliariam darbui – tai tarsi būtų antroji galimybė, jei nepavyktų pasinaudoti pirmąja. Kiti gali jausti spaudimą į krikščionišką viso etato darbą įsitraukti dėl bažnyčios ar rėmėjų lūkesčių: „Mes nesiuntėme tavęs į Biblijos koledžą trejiems metams vien tam, kad grįžtum į naftos verslą!“ Tai, mano įsitikinimu, parodo nepakankamą mūsų tikėjimą: *Visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui, kad Dievo žmogus taptų tobulus, pasirengęs kiekvienam geram darbui* (2 Tim 3, 16–17).

Kiekvienam geram darbui.

Bet kai kas nors, baigęs mokyklą, universitetą ar Biblijos koledžą, pasirenka darbą prekybos centre, ar bažnyčia melsis specialiai už to žmogaus tarnystę, kurią jam skyrė Dievas?

Visai pateisinama studijuoti Bibliją tam, kad savo pasaulietinėmis profesijomis pasinaudotum kaip platformomis evangelizacijai ir misijai Saudo Arabijoje. O Kodake Harowe (*miestas Jungtinėje Karalystėje – vert. past.*)? Juk ir ten gali būti nepasiektų žmonių, žinančių apie Jėzų ne ką daugiau nei Saudo Arabijos gyventojai. Arba rendilai Kenijoje. Kalahario gyventojai. Tikrai, pradėjęs dirbti paskutinį pasaulietinį savo darbą, buvau vienintelis krikščionis visoje darbovietėje. Vienas iš tūkstančio – 0,1 proc. visų darbuotojų.

Netgi būtų galima pasakyti, kad geras teologinis išsilavinimas darbui nekrikščioniškoje organizacijoje krikščionims reikalingas labiau nei darbui bažnyčioje. Taip yra todėl, kad sekuliaros organizacijos pasaulėžiūra gali būti iš esmės priešinga krikščionybei ir kasdieniai iššūkiai susiduriant su skirtingomis problemomis ir ginčais gali pareikauti nemažai žinių bei išvalgos.

Ypač jei esi vienintelis krikščionis toje įmonėje.

Pagalvok apie sunkius su darbu susijusius etinius sprendimus, tarkime, sveikatos apsaugos sistemoje. Paklausk krikščionio mokytojo ar teisininko apie sunkumus, kurių jie patiria. Pakalbėk apie dalijimąsi evangelija su bendradarbiais gamyklos darbininko. Parengti pamokslą yra gana saugu – bent jau yra visas būrys žmonių, kurie pasakys tau, jei suklydai.

Taigi, mano požiūriu, bažnyčia netiki 2 Tim 3, 16–17. Kitaip jauni 18–23 metų žmonės užtvindytų Biblijos koledžus ir prieš stodami į universitetus ar pradėdami dirbti praleistų ten metus ar dvejus. Bet tokių nėra daug. Būtų ir nemažai Biblijos koledžų, kurie siūlo kursų ir galimybių žmonėms, rengiamiems specialiai sekuliariems darbams. Bet tokių nėra daug.

Tikėti ar ne?

Yra keletas dalykų kuriais mes netikime:

– kiekvienas pašaukimas yra vienodai vertingas, o vadinamasis sekuliarus darbas yra pašaukimas;

– daug bibliinių mūsų herojų iš tikrųjų buvo paprasti dirbantieji.

Izraelitų pribuvėjos, kovojusios dėl biblinės medicinos etikos, drąsiai nepaisė faraono įsakymo žudyti visus vyriškos lyties hebrajų kūdikius (Iš 1, 15–22). Naamanas strategiškai paskyrė tarnaitę, kuri drąsiai pasakė savo pagoniui šeiminkui, kad rasti išgydimą galima svetur (2 Kar 5, 1–3). Pirkle Lidija (Apd 16, 14–15), išdo kancleris Juozapas (Pr 41, 41), imperatoriaus patarėjas Danielius (Dan 2, 48), saugumo agentas Nehemijas (Neh 4, 12–15) – tokie žmonės dažnai suprantami ir pristatomi kaip „dvasios milžinai“ ar vaikų herojai. Daug dažniau nei kaip paprasti moterys ir vyrai, praktikavę savo tikėjimą ten, kur dirbo.

Štai dar keletas dalykų kuriais mes netikime:

– kiekvienas darbas turi būti padarytas derinant jį su Dievo žodžiu ir jo šlovei;

– Dievui rūpi kiekviena mūsų gyvenimo dalis;

– sekuliarus darbas gali būti privilegija ir džiaugsmas;

– patarlių knyga yra svarbi Biblijos knyga: jei tuo tikėtume, iš šios knygos būtų daug daugiau mokoma, ir tada apie darbą išgirstume daug daugiau.

Taigi apibendrinant galima pasakyti, kad esama didelio pavojaus, jog mes, kaip krikščionys, priimsime tą padalijimą, nekrikščionių padarytą tarp viešojo darbo pasaulio ir privataus tikėjimo pasaulių. Kad sieksime apriboti Dievo veiklą nedarbo valandomis.

Bet ar Dievas gelbėja žmones darbovietėse? Taip.

Ar jis gydo darbovietėse? Taip – kalbu iš savo patirties.

Ar Dievui patinka teisingumas ir gailėstingumas darbe? Žinoma.

Ar jo darbus kaip nors riboja darbovietės realijos ir disciplina? Žinoma, ne.

Kaltės valdoma krikščionybė

Darbo vietos dvasinės ir tarnystės vertės apiplėšimo rezultatas krikščionio gyvenime sukelia kaltės jausmą. Grįžęs namo po penkiasdešimties valandų darbo savaitės, dirbantis krikščionis galvoja: „Aš niekam nepaskelbiau evangelijos. Nesu išitraukęs į jokią tarnystę. Aš netarnauju Dievui. Privalau skirti tam laiko po darbo – kitaip negyvensiu paklusnaus krikščioniško gyvenimo“. Galbūt tada toks žmogus ištraukia į evangelizacinę kampaniją ar priima kvietimą pasitarnauti diakonate ir taip stengiasi sugrąžinti šimtus išpareigojimų į septynių dienų savaitę.

Rezultatas gali būti paprasčiausias išsekimas ar drąsos praradimas. Išsekimas, nes per daug buvo užsibrėžta. Drąsos praradimas, nes gali tiesiog nepasitaikyti galimybės jos parodyti – kaip tik todėl, kad egzistuoja tas įkyrus įtarimas, jog tos trisdešimt, keturiasdešimt, penkiasdešimt valandų per savaitę yra visai nevertingos Dievui. Ar tai būtų laiškų rašymas, ar vaikų priežiūra, ar mašinų taisymas, ar patarimai žmonėms – Dievui tai esą neįdomu. Juk mano pastoriumi tai neįdomu, ir mano krikščionims draugams neįdomu – iš to galima spręsti, kad ir *Jam* tai neįdomu.

Šis neskelbiamas, bet dažnas įsitikinimas kankina ne tik dėl to, kad žmogus yra nepakankamai drąsinamas, bet ir dėl to, kad negebama pritaikyti biblinės tiesos apie asmens tapatybę, Dievo meilę, Dvasios patarnavimą mūsų darbuose.

Dvasia, kurios nėra?

Dievas nepasikeičia mums įžengus pro darbovietės duris. Tačiau galbūt pasikeičiame mes.

Nėra taip, kad Šventoji Dvasia staiga susivoktų, kad ji yra biure ar gamykloje, ir tartų: „Dabar aš pasitraukiu. Pasimatysim maldos susirinkime“. Šventoji Dvasia, misijos Dvasia, nesako: „Štai, mes jau ir biure. Kol kas pamiršk apie Evangeliją,

pamiršk apie dovanas – dabar aš galvoju tik apie vaisius. Prisimink Galatams 5 skyrių apie meilę, džiaugsmą, ramybę, kantrybę, malonumą, gerumą, ištikimybę, romumą, susivaldymą nuo aštuonių iki penkių, o vėliau, vakare, mes sugrįšime kviesti žmonių į santyki su Kristumi“.

Ši knyga yra apie integruotą krikščionišką gyvenimą darbe ir po darbo. Apie Dievą, veikiantį mūsų darbovietėse ir už jų ribų. Apie gyvenimą įsitikinus Dievo teikiamais resursais darbe ir po darbo. Apie tai, kad Dievo vieta visada yra svarbiausia, kad ir kur mes būtume, kad ir ką darytume, kad ir su kuo dirbtume.

Žinoma, mes negalime aprėpti visko. Ne visus dirbančius krikščionis Dievas kviečia sukoncentruoti į tarnystę darbo vietose. Tačiau aš trokštu matyti krikščionis tarnaujančius ten, kur jie yra. Trokštu matyti krikščionis, einančius į darbą viltingai nusiteikusius ir grįžtančius namo žvalius – kaip kad Jėzus prie šulinio. Ten Jėzus buvo taip sujaudintas samarietės moters, kad nors jo mokiniai ir įtikinėjo jį ko nors užvalgyti, jis atsakė: *Aš turiu valgyti maisto, kurio jūs nežinote <...> Mano maistas yra vykdyti valią to, kuris mane siuntė, ir baigti jo darbą. Argi jūs nesakote: „Dar keturi mėnesiai, ir ateis pjūtis“? Štai sakau jums: pakelkite akis ir pažiūrėkite į laukus; jie jau boluoja ir prinokę pjūčiai.* (Jn 4, 32–35).

Pirmasis (sutrumpintas)
skyrius iš Marko Greeno knygos
„Thank God It’s Monday“.

Markas Greenas dešimt metų dirbo reklamos agentūroje Londone ir Niujorke. Vėliau studijavo teologiją Londono teologijos mokykloje, ten dėstė ir ėjo mokyklos direktoriaus pavaduotojo pareigas. Šiuo metu autorius yra Šiuolaikinės krikščionybės Londono instituto direktorius.

NARCISIZMO KULTŪRA

Andrew Fellows

Šiuo rašiniu bandoma parodyti, kad modernus žmogus yra naujos psichologinės savimonės spąstuose. Savimonės, kuri yra ypač susidomėjusi savimi. Mes tapome narcisistų kultūra. Rašau iš Europos perspektyvos, taip, kaip tai matau.

Senoji graikų mitologija atveria mums duris į narcisistų pasaulį. Ji pasakoja apie labai gražų jauną vyrą vardu Narcizas. Jaunuolis buvo toks patrauklus, kad visos merginos jį įsimylėdavo. Narcizas gerai suvokė savo kerus ir todėl tapo arogantiškas bei išdidus. Nežiūrint moteriškosios lyties atstovių bandymų atkreipti jo dėmesį, jis ignoravo visas jų pastangas. Viena buvo ypač juo susižavėjusi ir darė išties viską, kad tik patrauktų jo dėmesį.

Jai taip pat nesisekė. Mergina desperatiškai siekė mylimojo ir meldė deivės, kad Narcizas atsakytų palankiai. Bergždžiai. Galiausiai, sudužusia širdimi, nelaiminga įsimylėjęlė meldėsi, kad Narcizas pasimokytų, ką reiškia jausti meilę be atsako, kad patirtų, ką ji išgyveno. Į šią maldą buvo atsakyta.

Vieną dieną eidamas mišku Narcizas stabtelėjo prie skaidraus tvenkinio. Vaikinui pasilenkus atsigerti (buvo labai ištroškęs), jo žvilgsnį pagavo pats mieliausias vaizdas, kokį jis kada nors buvo matęs. Tą atvaizdą Narcizas iškart įsimylėjo ir taip prie jo prisirišo, kad nebegalėjo palikti tvenkinio ir visai prarado apetitą. Netrukus jo sveikata pašlijo ir jis ėmė nykti. Narcizas mirė badu, žiūrėdamas į savo

atspindį vandenyje, siekdamas pasiekti vienintelį troškimo objektą – save.

Šis senovinis mitas yra tinkama modernios narcisistinės savimonės iliustracija. Šiandien šis terminas priklauso psichologijos pasauliui. Pirmasis jį pristatė Zigmundas Freudas, naudojęs šią sąvoką kalbedamas apie ankstyviausias vaikystės pakopas, kai kūdikis dar neturi suvokimo apie už jo ribų egzistuojančią realybę. Kūdikiai neturi savimonės, skiriančios subjektą ir objektą. Mažylis žiūri į mama ir tarsi sako: „Aš esu tu“ (tu esi mano tąsa), o ne atskiria: „aš“ ir „tu“ (šiuo atveju įvertinamas tikras skirtumas tarp subjekto ir objekto).

Panašius polinkius Z. Freudas atpažino ir tirdamas suaugusius savo pacientus. Jie buvo ypač susitelkę ties savimi, ir tai iškreipė jų santykį su realybe. Todėl tokie žmonės negalėjo aiškiai atskirti savęs kaip subjekto ir to, kas egzistuoja už jų („kito“). Jie buvo taip susikoncentravę ties savimi, kad prarado tikrovės už savo ribų suvokimą.

Kadangi narcisistai negali atpažinti nepriklausomo „kito“ egzistavimo, jie yra linkę naudotis tikrove kaip veidrodžiu, kad atspindėtų signalus sau patiems. „Kitas“ jiems egzistuoja tam, kad darytų įspūdį, garbintų ir guostų. Narcizas yra taip susitapatinęs su savo poreikiais, kad kitas žmogus jam yra tik tam, kad juos patenkintų.

Savo knygoje „Narcisizmo kultūra“ Christopheris Larchas narcisistinę asmenybę apibūdina taip: „Narcisistas gali funkcionuoti kasdieniame gyvenime – ir dažnai yra labai patraukli asmenybė. Tačiau nuvertindamas kitus žmones ir stokodamas smalsumo jiems, toks asmuo nuskurdina asmeninį savo gyvenimą. Turėdami labai mažai galimybių atsiskirti, narcisistai gali būti priklausomi nuo nuolatinio kitų žmonių pripažinimo bei žavėjimosi. Tuo pačiu metu jų emocinės priklausomybės baimė, taikoma manipuliacija, išnaudojantis požiūris į asmeninius santykius padaro šiuos santykius prėskus, paviršutiniškus ir iš esmės nepatenkintus. Narcisistas yra linkęs į nuobodulį, per daug nevirginančias greito intymumo paieškas, ieško emocionalumo per daug į tai neįsitraukdamas“.

Į narcisizmo būseną svarbu žvelgti kaip į reakciją į skausmą bei praradimą sąveikaujant su objektyviu pasauliu. Kiekvienam reikalingas „kitas“ tam, kad susiformuotų sveika savęs reprezentacija. Save pažįstame tik palaikydami santykius su kitais. Mes negalime pažinti savęs už bendruomenės ribų. Jei ankstyvoje vaikystėje gyvename tokioje aplinkoje, kurioje esame vertinami, susikuriame sveiką savęs įvaizdį. Tuomet esame pajėgūs su „kitu“ elgtis ne kaip su veidrodžiu, atspindinčiu signalus į mus pačius, o kaip su išties tikrais ir atskirais individualais.

Tačiau jei be perstojo gauname neigiamų pranešimų apie save, mūsų savęs suvokimas yra blogas. Tai patiriama kaip tam tikras deficitas, arba tuštumas. Būdas deficito problemai spręsti yra kompensacijos: „žengiama į save“, kur mes sukuriame savo pačių reprezentacijos sistemas. Štai kodėl narcisistai turi tokią savimonę. Kiekviena interakcija su objektyviu pasauliu jiems

yra pastangos sukurti (ir perkurti) save. Tačiau tai daroma kito, kuris nėra vertinamas kaip tikras ir atskiras, sąskaita.

Kaip psichologinis asmenybės sutrikimas, narcisizmas yra labai retas. Tačiau ši būseną yra modelis, padedantis suprasti mūsų kultūrą. Joje esama veiksmų, kuriančių naujo pobūdžio narcisistines asmenybes. Gyvename unikaliame „aš“ amžiuje. Nors žmonės apskritai yra savanaudžiai nuo nuopuolio laikų, narcisizmas yra kažkas unikalaus. Tai nėra žmonijos būsenos metafora, veikiau – būdas dabartinių socialinių ir ideologinių pokyčių psichologiniams poveikiams mūsų kultūroje suprasti.

Narcisizmą taip pat svarbu atskirti nuo moderniojo individualizmo. Individualizmas yra ekonominio „aš“, o narcisizmas – psichologinio „aš“ apibūdinimas. Individualizmas nusako turto ir materialių patogumų siekį. Narcisizmas – tapatybės ir asmeninės gerovės paieškas. Štai kodėl manau, kad narcisizmo modelis apibūdina naują žmogaus savimonės būvį – tokį, kuris tikrovės prigimtį apibrėžia kitaip. Tai tikrai gali būti apaštalo Pauliaus žodžių apie paskutinį žmonijos etapą išsipildymas: *Žinok, kad paskutinėmis dienomis užeis sunkūs laikai, nes žmonės bus savimylūs* (2 Tim 3, 1–2).

Tam, kad bažnyčia suprastų savo misiją XXI a., labai svarbu suprasti šios naujos sąmonės iššūkius. Šiame darbe noriu pateikti bendrąją narcisistinės kultūros apžvalgą.

I. Narcisizmo priežastys

Narcisizmas neatsirado vakuume. Jis buvo tiesiogiai nulemtas idėjų. Moderniaisiais laikais (padedant nuo XVI a.) Vakarų kultūra perėjo keturis „idėjos apie pasaulį“ etapus. Norėdami suprasti narcisizmo reiškinį, turime paanalizuoti šių idėjų tėkmę.

Pirmoji fazė – judėjo-krikščioniška pasaulio idėja

Jos šaknys yra Trivienio Dievo, kuris yra kūrinijos priežastis, asmens realybė. Viso, kas egzistuoja šaltinis yra Jame. Tai sudaro dievcentrišką pasaulį. Mes egzistuojame Jam ir esame pašaukti gyventi gyvenimus atsiliesdami į Jo buvimą, kuris pripildo dangų ir žemę. Kadangi Dievas yra centre, esame priklausimo nuo Jo apreiškimo kaip tiesos pamato. Biblija yra pakankamas epistemologinis pagrindas suprasti pasaulį, kuriame gyvename.

Antroji fazė – humanistinė pasaulio idėja

XVIII a. Apšvieta suteikė žmonėms pakankamai užtikrintumo, kad jie į tikrovės centrą iškeltų save pačius. Tai buvo radikalus posūkis ir suteikė civilizacijai tokių pagrindų, su kuriais dar niekada nebuvo eksperimentuota. „Žmogus yra visų dalykų matas“ – tai tapo nauju centru ir reišė, kad dabar žmogaus „aš“ tapo visiškai save palaikantis. Žinojimo prasme vien tik žmogaus protas tapo visos tiesos pagrindu. Ši humanistinė

pasaulio idėja davė didžiulių dividendų mokslui ir technologijai. Pažangos lygis, atrodė, pateisina egocentrišką pasaulį.

Dėl mūsų tyrinėjimų intereso reikia atkreipti dėmesį į tai, kad humanizmas savo esme yra egocentriška pasaulio idėja. Narcisizmas glūdi pačiuose jo pamatuose.

Trečioji fazė – skeptiška pasaulio idėja

Filosofijos baruose gana greitai pastebėta, kad autonominis protas nėra pakankamas pagrindas žinojimui. Tai suteikė postūmį skepticizmui, nuo kurio filosofija niekada taip ir neatsigavo. Realybės centre esantis „aš“ pradėjo jausti tam tikrą nesaugumą kalbant apie tiesą.

Didėjant nesaugumui, stiprėjo nuojauta, kad pasaulis yra didesnis, nei kad kada nors išivaizdavome. Modernusis „aš“ pasijuto visai nereikšmingas. Tapome lyg mažičiai taškeliai plačiojoje visatoje. Tai paskatino bėgti į savo vidų ir savimones augimą. Auganti visata suspaudė modernųjį „aš“, sukurdama mumyse savęs supratimo deficitą. Turėjome gręžtis į save ir kurti save patys. Tai buvo pabėgimas nuo realybės į save.

Ketvirtoji fazė – narcisistinė pasaulio idėja

Iki pat Apšvietos religija buvo integralus savo tapatybės suvokimo taškas. Po to visa atsakomybė už tai teko filosofijai ir mokslui. Kai šie nesugebėjo pateikti pozityvaus vertės jausmo, nebeliko nieko kito, kaip tik užsisklęsti savyje. Tuomet „aš“ turėjo pradėti tarnauti „aš“. Buvo pasitraukta iš objektyvaus pasaulio į narcisizmą. Kai tai, kas buvo išorėje, nesugebėjo parūpinti sveiko savęs suvokimo, užsisklendėme ir pabandėme patys save statydinti.

Patekęs tokią bendrąją apžvalgą, norėčiau šiek tiek smulkiau panagrinėti narcisizmo priežastis.

Moderniosios filosofijos kryptys

René Descartes'as yra žinomas kaip moderniosios filosofijos tėvas. XVI a. jis norėjo nugalėti skepticizmą atrasdamas nenuginčijamą žinojimo pradžios tašką. Šis pradinis taškas atsispindi gerai žinomame teiginyje: „Mažtau, taigi esu“. Šiame pareiškime labiausiai pastebima tai, kad „aš“ yra pradinis tiesos taškas. Matome, kad Descartes'as brėžia liniją tarp „aš“ kaip subjekto ir objektyvaus išorinio pasaulio.

Tai funkcionuoja kaip paradigmos pokytis savojo „aš“ ir augančio subjektyvumo link. Narciziškumo sėklos – R. Descartes'o rankose. Viskas prasideda nuo „aš“. Tai labai skiriasi nuo prieš tai buvusių „žinojimo“ būdų. Šia prasme R. Descartes'as yra moderniojo filosofinio apsidėmo, kuriame „aš“ yra viskas, pradininkas.

Nors R. Descartes'o mintys suteikė didelio tikrumo dėl žmogaus galimybių atrasti nenuginčijamą tiesą, matome, kad tuopat metu jose visada

slypėjo ir skepsis. Taip yra todėl, kad mąstytojas pradeda nuo abejonės. R. Descartes'as yra pasakęs: „Nagi, abejokim, kad kažkas egzistuoja“. Tada jis padarė išvadą, kad šis dvejonės veiksmas buvo mintis, ir ši mintis pateikta kaip įrodymas egzistencijai. Taip ir radosi: „Mažtau, taigi esu“. R. Descartes'o metodo tvarka parodo, kad už moderniosios filosofijos projekto visada slypėjo abejonių. Štai kodėl jis taip greitai atsikūrė. Jau XVIII a. filosofinės srovės modernizme pradėjo nusileisti skepticizmo spaudimui. Pradedant nuo Davido Hume'o, tikrumo savimi idėja (faktas, kad protas negali suprasti tiesos) buvo nuolat kvestionuojama.

R. Descartes'o amžininkas Blaise'as Pascalis sugebėjo išvėlyti, kaip tiksliai visa tai baigsis. Jis pareiškė, kad R. Descartes'as „padarė viską, išskyrus tai, kad neišsaugojo Dievo pozicijos, o tuo pačiu – žmogaus prasmės. Mūsų žinojimas visada leidžia mums padaryti labai daug – bet jis atskleidžia mus kaip mažus, neesminius ir nemokšas. Žmogus pats savaime yra menkas pagrindas tiesai“.

Į filosofinį skepticizmą buvo bandoma atsakyti labai skirtingai. Vienas iš įtakingiausių atsakymų buvo Romantizmas (XVIII a.–XIX a. pabaiga). Tai buvo judėjimas, kurio atstovai buvo labai susitelkę į save, dažnai netgi atmesdami objektyvųjį pasaulį. Romantizmas suteikė galimybę savajam „aš“ realybę interpretuoti nepriklausomai. Naujoji epistemologija koncentravosi į intuciją, emocijas, sąmonės tėkmę ir vaizduotę. Nuo Romantizmo laikų filosofija niekada nebeapabėgo nuo šio nuolatinio, į žmogaus vidų nukreipto rūpesčio.

Ekstremalia forma tai atsiskleidžia postmoderniosiose filosofinėse srovėse. Be vilties atrasti tiesą, nebelieka nieko – tik „aš“, kuris konstruoja realybę tam, kad įvykdytų savo paties nusibręžtą programą ir patenkintų asmeninius troškimus.

Moderniojo mokslo srovės

Moderniojo mokslo pasiekimai suteikė ankstyvą tikrumo savimi jausmą. Beveik niekas neabejojo, kad turint pakankamai laiko gali būti įmintos visos pasaulio mįslės. Jei išsilavinusio XIX a. europiečio kas nors būtų paklauses: „Kas yra tiesa?“, jis būtų atsakęs: „Mokslas yra tiesa“. Nors filosofija galėjo nuvesti į skepticizmą, mokslas klestėjo. Visi tikėjo, kad jau priartėta prie vieningos žinojimo teorijos.

[Žengus į XX a., šis tikrumas gerokai sblūško. Taip atsitiko dėl „naujojo mokslo“, kuris atvėrė visai naujus tikrovės matmenis. Reliatyvumo ir kvantinės teorijos atskleidė nenuspėjamas tikrovės dalis ir atvėrė senosios perspektyvos ribotumą.

Vykstant šiai raidai, psichologijos disciplina atskleidė sąmonę. Nepermatoma, paslaptinga subjekto pusė išnešta į šviesą. Mokslas buvo tarsi pažemintas. Padaręs tokią neįtikėtiną pažangą, jis nepajėgė paaiškinti to, kas yra svarbiausia žmoniui – mūsų pačių. Ir nors Z. Freudas labai stengėsi moksliniais būdais paaiškinti „aš“, psichologija nesugebėjo pasiūlyti teorijų ir prognozių, kurios

galėtų būti nors kiek veiksmingos, lyginant su tomis, kurios buvo susijusios su fiziniu pasauliu. Mokslas pasirodė esąs silpnas, kai atėjo metas peržengti vidinius „aš“ barjerus.

Tai buvo dar vienas veiksnys, paskatinęs trauktis iš objektyviojo į subjektyvųjį savojo „aš“ pasaulį. Kadangi mokslas nepajėgė suteikti savęs supratimo, žmonės vėl užsisklendė į save tam, kad sukurtų tą supratimą.

Brianas Appleyardas savo knygoje „Suprasti dabartį“ rašo: „Pasaulyje, kuriame mokslinės žinios veikia taip, kad kolonizuoja visą visatą, savasis „aš“ tampa saugia užuovėja. Čia mes esame saugūs nuo bet kokio įsiveržimo. Galime rasti prieglobstį nuo amžinųjų, mokslo pasiūlytų klajonių. Taigi „aš“ pabėgimas yra tai, kuo mes kiekvieną akimirką naudojames kaip gynyba. Apipilėtas nuo suvokiamos religinės reikšmės ir pasimetęs plačioje technologinėje sistemoje, „aš“ pasitraukia ugdyti savęs, laikydamas tai būdu įgyti savo tapatybę.“

2. Narcisizmo padariniai

Narcisistinės tendencijos pastebimos visoje modernybėje. Tai tapo nauja pasaulėžiūra – „aš“ pasaulėžiūra. Šioje dalyje paryškinsiu keletą esminių mūsų kultūrinio gyvenimo sričių, kuriose tai matoma.

Istorinės sąmonės praradimas

Modernusis „aš“ tik labai menkai jaučia santykį su istorija. Istorija neturi prasmės, ji tiesiog yra. Mes nebejaučiame didelio artumo savo protėviams. Dalyvavimo didžiojoje istorijoje jausmas išgaravo. Tai yra natūrali narcisizmo pasekmė. Jei prarandame sąlytį su išoriniu pasauliu ir sprendžiame apie tikrovę pagal tai, kas veikia mūsų „aš“, prasmingai egzistuoti gali vien tik dabartis. Istorija tampa kažkas nerealus.

Taip įsisuka ydingas ratas. Kuo labiau netenkame sąlyčio su istorija, tuo labiau esame įkalinami narcisistinėje perspektyvoje. Taip nutinka todėl, kad pati istorija pateikia pasakojimą, suteikiantį prasmę pasauliui, didesniai nei „aš“. Kai gyvo santykio su praeitimi netenkama, tuo pačiu prarandama ir istorijos galia kaupti mus į didesnę realybę.

Čia turime pastebėti, kad ši istorijos netektis turi didelę įtaką krikščionių bendruomenei. Jei esame narcisistinės sąmonės ribose (o mes esame), prarandame savo tikėjimo, kuris yra istorinis, kontekstą. Mirtis, prisikėlimas ir Kristaus užžengimas į dangų narcisistams neturi daug prasmės.

Vartotojų visuomenė

Narcisizmo kultūra tobulai tinka vartotojų visuomenei, nes vartotojų visuomenė „aš“ iškelia į tikrovės centrą. Jis vadovauja mūsų pasirinkimams, teikiamoms pirmenybėms ir troškimams. Visa visuomenė yra pavaldi tokiai realybei – „aš“ yra gerai įsitvirtinęs centre.

Vartotojiškumas yra susijęs su pramonės revoliucija ir masinės produkcijos jėga. Ankstyvosios pramonės revoliucijos dienomis darbdaviai savo darbininkus matė tik kaip gamintojus. Jiems mažai rūpėjo, kuo šie užsiima laisvalaikiu. Nedaug kas numatė, kad visuomenė, pastatydinta ant masinės produkcijos, reikalauja ir masinio vartojimo organizavimo. Tam, kad jis vyktų, reikia sukurti vartotojo poreikius. Tai įgyvendinta sukūrus santykį tarp produkto ir tapatybės. Prekės turi gebėti suteikti statusą ir prestižą. Tobulas įrankis tam yra reklama. Tačiau jos tikslas – ne tiek suteikti informacijos apie produkto pranašumus, kiek reklamuoti vartotojiškumą kaip gyvenimo būdą. Reklama sukūrė savo pačios produktą – vartotoją.

Moderniaisiais laikais vartotojiškumas yra esminė dalis to, kaip modernus „aš“ konstruoja savo tapatybę. Įvyko šioks toks poslinkis nuo Descartes'o „Mąstau, taigi esu“ į „Perku, todėl esu“.

Nauji subjektyvumo mene lygmenys

Narcisizmo kultūra praranda grožio suvokimą už savojo „aš“ ribų, nes pasitraukiama iš objektyvaus pasaulio ir pasineriama į subjektyvumą. Tai atsispindi didelėje modernaus meno kūrinijų dalyje, kuriuose dėmesys krypsta į menininko subjektyvumą. Menas tampa tobulu tarpininku narcisizmui išreikšti. Jis daugiau nebeegzistuoja išorinės reikšmės labui – kažkam už meno kūrinio ribų. Kaip pastebėjo vienas meno kritikas: „Menas jau nebeatveria langų į tikrovę už mūsų ir mūsų pasaulio. Dabar akcentas yra vidinė menininko tikrovė, o ne tai, kas kitapus jos“.

Tačiau tai nereiškia, kad subjektyvus menas neturi prasmės. Aš nenoriu pasakyti, kad subjektyvumas padaro meną blogą – tiesiog pastebiu, kad radusis tendencijai mene atspindėti subjektą atmetant objektą, meno dėmesio centras pasislinko narcisistinės kultūros link. Menas pasirinko šią kryptį todėl, kad nebepuoselejama viltis, jog prasmė ir tiesa gali būti rastos kokiame nors šaltinyje už savojo „aš“ ribų.

Čia ir vėl sukasi tas pats ydingas ratas, nes modernusis menas komunikuoja ir stiprina „aš“ pasaulėžiūrą.

Terapinė kultūra

Narcisizmo kultūra sukūrė „psichologinius“ vyrą ir moterį. Mūsų savimonė dabar yra kur kas labiau vidinė. Gerovės jausmas tampa svarbesnis nei išorinės realybės reikalai (pvz., paskolos įmokos, darbo paieškos ir kt.).

Narcisistai yra išalkę momentinių asmeninės gerovės ir saugumo iliuzijų. Tai ypač pastebima turtingesnėse visuomenėse, kuriose esminiai žmonių poreikiai (maistas, drabužiai, namai) jau yra patenkinti, tad rasti savo tapatybę tampa daug svarbiau nei, pavyzdžiui, išlaikyti santuoką.

Asmeninės gerovės poreikis kuria didžiulę rinką psichoterapeutams – profesijai, kuri sukurta padėti jaustis geriau. Psichologų skaičius, palyginti su kitomis profesinėmis grupėmis, yra vienas iš tų, kuris auga sparčiausiai. Tai atspindi naują madą.

Šiuolaikinio psichologų poreikio nereikia atmesti. Jų teikiamos paslaugos yra būtinos ir laikytinos svarbiomis krikščionių bendruomenėse. Tačiau turime išvelgti ir pavojų, nes krikščionių bendruomenės vis labiau įsivelka į terapijos rūbą ir daroma vis daugiau kompromisų su tiesa.

3. Vaistai nuo narcisizmo

Kadangi narcisizmo kultūra nusako naują savimonės būseną, greitai veikiančio vaisto nuo jos nėra. Tai tapo integrali dalis to, kaip modernusis „aš“ mato tikrovę – nauja ontologine būseną. Kad ir kaip būtų, atpirkimo teologija neleidžia mums būti fatalistais. Yra priemonių, kurių ėmęsi galime pasipriešinti polinkiui susitelkti vien į save ir palaikyti tokį santykį su tikrove, koks jis buvo suplanuotas Dievo.

Didžiausias ginklas prieš narcisizmą yra tikrovė. Narcisizmas yra iškilęs ant gigantiškos iliuzijos – tos, kuri iškreipia subjekto / objekto santykį, ir tam, kad pasipriešintume narcisizmui, turime pasitraukti nuo iliuzijos į tikrovę. Paminėsiu keturis dalykus, reikalingus tikrovei atkurti.

Dievo tikrumas

Vien tik Kūrėjo šlovė yra pakankamai galinga, kad išvaduočiau mus nuo ekstremalaus mūsų savanaudiškumo. Dievas, apreiškęs save Biblijoje, pirmiausia yra „kitas“ savo buvimo esme. Jis suardo visas mūsų kategorijas ir yra visiškai nevaldomas. Narcisistas visą tikrovę verčia paklusti savo paties planams, bet susitikimas su tikru ir gyvu Dievu visa tai apverčia aukštyn kojomis. Dievas, kaip „kitas“, verčia mus pamatyti, kad jis yra tas, „kurio centras yra visur ir kurio periferijos nėra niekur“. Pažinti šį Dievą – tai išsivaduoti nuo egocentrizmo ir į centrą iškelti kitą.

Žmogiškumo tikrovė

Dėl perdėto susidomėjimo savimi modernioji dilema yra antropologinė. Mes esame susipainioję bandydami suprasti, kas yra žmogus. Į šį klausimą atsako du žodžiai sukūrimo istorijoje.

Kūriniai

Tai parodo, iš kur ateina mūsų gyvenimai. Pripažinti savo, kaip kūrinio, statusą, taip pat reiškia atsitraukti nuo narcisizmo. Taip yra todėl, kad narcisistai tiki, jog savo gyvenimus jie gali kurti patys. Būti kūriniumi – tai būti išlaisvintam nuo šio melo. Mes nesame save kuriantys kūriniai – esame kilę iš „kito“. Būti sukurtam – tai pripažinti Nesukurtojo realybę. Pripažinti savo šaltinį.

Atvaizdas

Žmogus yra Kūrėjo reprezentacija. Reikalas tas, kad atvaizdas pats iš savęs yra niekas. Ką matome, kai rytą stovime prie veidrodžio? Nieko daugiau, tik savęs reprezentaciją. Atvaizdas

veidrodyje egzistuoja tik todėl, kad jis atspindi tikrovę. Tą akimirka, kai žmogus pasitraukia nuo veidrodžio, atspindys dingsta. Tas pats įvyksta, kai pasitraukiame nuo Dievo – nusisukame nuo to, kurį atvaizduojame. Tai turi mums priminti, kad tikri tampame ne sukūrę savo paties tapatybę, bet susisiedami su Tikriausiuoju – tuo, kurį atspindime. Olandų teologas Hermanas Dooyeweerdas tai labai gerai apibūdina sakydamas, kad „žmonės negali atrasti savęs niekaip kitaip, tik atsiremdami į atspirties tašką už mūsų pačių – santykį su savo šaltiniu“.

Tokia yra buvimo žmogumi tikrovė. Štai kodėl savęs pažinimas ateina tada, kai nusisukame nuo savęs į Tą, kurį atvaizduojame. Taip mes tampame tikri.

Bendruomenės tikrovė

Dalis buvimo Trivienio Dievo atvaizdu yra tai, kad esame sukurti bendruomenei. Taip kaip jis egzistuoja bendruomenėje, taip ir mes. Kai atsitraukiame nuo bendruomenės, tampame mažiau nei kad esame sukurti būti. Bendruomenės vertė yra nuolatinis priminimas apie kitus. Tai visada stumia mus išeiti iš savęs. Negali būti bendruomenės, kai gyvenama egocentriškai. Bendruomenė egzistuoja tik tada, kai kiekvienas narys pripažįsta, kad yra daugiau nei vienaskaita, kad egzistuoja ir „kitas“. Modernybė sukūrė destruktivų bendruomenei sociologinį kontekstą. Turime siekti tikslinių bendruomeniškumo formų tam, kad nugalėtume narcisizmo sroves.

Grožio tikrumas

Garsiajame F. Dostojevskio romane idiotas vis kartoja, kad „grožis išgelbės pasaulį“. Susitikimas su grožiu labai daug prisideda prie narcisisto išgelbėjimo. Taip yra todėl, kad tikrasis grožis, bet kokiu savo forma, turi transcendentinių ypatybių, kurios visada traukia mus už savo ribų. Esame nunešami į tokias sritis, kurios yra už tų, kuriose mes galime ką nors valdyti, ir prikausto mūsų žvilgsnį. Tai galingas „kito“ patyrimas. Net nebandydami suprasti kaip ir kodėl, turime atsiverti mus supančiam grožiui. Modernus žmogus išseko ir tapo ciniškas grožiui. Tačiau grožis turi jėgą perskrointi įkalintą „aš“ ir gražinti mus į tikrovę. Niekada neturime sumenkinti jo galios. Moderniajame kontekste grožis turi būti esminis dirbant apologetinį darbą, nes Tiesa be grožio negali pasiekti narcisisto.

Andrew Fellows yra Anglijos L'Abri direktorius. Prieš tai tarnavo vienos bažnyčios Anglijos šiaurėje pastoriumi. Jis daug keliauja po pasaulį ir skaito paskaitas įvairiomis temomis. Ypač domisi krikščionybės ir šiuolaikinės kultūros sąveika.

DVI UŽDUOTYS

Charles H. Malik

Šiuolaikiniame pasaulyje nieko nėra svarbiau Amerikos krikščionims, kaip suprasti savo istorines galimybes ir įrodyti, kad jie yra pajėgūs jomis pasinaudoti. Sakau „krikščionims“, bet turiu pridurti ir „žydams“, nes nūnai lemtingai pakibusios ant plauko aukščiausios judėjų-krikščionių tradicijos dvasinės vertybės. Jei aukščiausios krikščionių vertybės apsisvers, tas pats nutiks ir su didžiosiomis žydų vertybėmis. Turbūt nuo Dvylikos mokinių ir šv. Pauliaus jokiai krikščionių grupei Apvaizda neužkrovė tokios atsakomybės, kokia dabar teko Amerikos krikščionims.

Iš esmės evangelizacija visada yra svarbiausia užduotis, kurios turi imtis mirtingas žmogus. Mat išdidaus, maištingo ir sau pakankamo žmogaus – o išdidumas, maištas ir sau pakankamumas yra tas pats – atsiklaupimas ir ašaros prieš tikrą Jėzus Kristus didybę, malonę bei jėgą yra didingiausias įvykis, kuris gali kam nors nutikti. Iš tiesų, kaip kiekvienam lemta mirti, taip kiekvienas asmeniškai turi patirti ir šį įvykį. O tie, kurie tarpininkauja, kad tai įvyktų – evangelistai – yra svarbiausi Dievo šaukliai.

Tačiau kadangi mes nesame vieni su Dievu ir Biblija, o būname ir su kitais žmonėmis, mums suteikta ne tik siela bei valia, kurias reikia išgelbėti, bet ir protas, kuris turi tapti išvalgus ir patenkintas. Šis protas stebisi viskuo, įskaitant Dievą, o mes turime siekti Viešpaties savo Dievo, jį mylėti bei garbinti visomis jėgomis ir visu protu. Todėl, kad esame su kitais, mes visą laiką tarpusavyje ginčijamės ir samprotaujame.

Kiekvienas sakinytis ir kiekvienas pokalbis yra proto produktas. Todėl nei gėda, nei nuodėmė yra drausminti ir lavinti savo protą – tai daryti būtina, tai mūsų pareiga, tai teikia mums garbę.

Taigi jeigu evangelizacija – svarbiausia užduotis, antra pagal svarbumą (ne dešimta, netgi ne trečia, o antra) yra ne politika, ne ekonomika, ne komforto, saugumo ir malonumų ieškojimas, o išsiaiškinti, kas vyksta su protu ir dvasia mokyklose ir universitetuose.

Proto ir tikėjimo atsiskyrimas

Kai krikščionis mokyklose ir universitetuose pamatys visišką proto ir dvasios, minties tobulybės ir sielos bei charakterio tobulybės, intelektualaus sofistikavimo ir dvasinės individo vertės, proto ir tikėjimo, didžiavimosi pažinimu ir širdies atgailos, kylančios iš buvimo paprastu kūriniu, atsiskyrimą, kai jis supras, kad Jėzus Kristus didžiuosiuose Europos ir Amerikos universitetų miesteliuose jausis mažiau kaip namie nei bet kur kitur, jis labai sunerims ir paklaus, ką galima padaryti siekiant atgauti didžiuosius universitetus Jėzui Kristui – universitetus, kurie be jo nė nebūtų atsiradę.

Ką gali padaryti vargšė bažnyčia, net labai stengdamasi? Ką gali padaryti net itin įkvėptas

evangelizavimas? Ką gali nuveikti net tyriausia ir kilniausia šeima, kai vaikai penkiolika ar dvidešimt savo gyvenimo metų, svarbiausių jų formavimuisi, praleidžia mokyklose ir universitetuose, kurių atmosfera dažnai atvirai neigia bet kokią Dievo, dvasios, sielos bei tikėjimo įtaką jų proto ugdymui? To, kas vyksta, svarba neapsakoma žodžiais.

Bažnyčia ir šeima, iš kurių kiekviena susiduria ir su savomis įtampomis bei sunkumais, pralaimi kovoje su universitetais, turint galvoje jų įtaką dvasinei jaunimo sveikatai bei pilnatvei. Bet koks pamokslavimas pasaulyje ir net geriausių tėvų, kurių santykiuose nėra jokių problemų, visa meilė bei rūpestis bus mažai ko verti, o gal ir nieko verti, kol vaikai penkiolika ar dvidešimt metų kiekvieną dieną praleis mokykloje ir universitete, kurie tiesiog moraline ir dvasine prasme sutrypia tai, ką jaunimas yra girdėjęs, matęs bei išmokęs namuose ir bažnyčioje. Taigi mokyklos ir universiteto problema yra esminė, veikianti Vakarų civilizaciją. O juose mes susitinkame linksmi, atsipalaidavę, džiaugdamiesi savimi ir švęsdami, tarsi nieko tokio rimto nevyktų!

Užtikrinu jus, kad kalbant apie universitetus neužtenka vien pasišventimo – aš noriu griežto intelektualinio lavinimo, noriu minties tobulybės. Kita vertus, man neužtenka vien proto – man reikia sielos išgelbėjimo, Viešpaties baimės ir bent neutralumo Jėzaus Kristaus pažinimo atžvilgiu.

Aš trokštu matyti įstaiga, kuri išleidžia tiek pat šventųjų, kiek ir Nobelio premijos laureatų. Įstaigą, kurioje visose srityse kuriant nuostabiusias minties ir švietimo darbus, Jėzus Kristus jaustųsi ištis kaip namie – visuose bendrabučiuose, auditorijose, bibliotekose ir laboratorijose. Šiandien tai neįmanoma. Kodėl neįmanoma – svarbiausias klausimas iš visų, kuriuos galima iškelti.

Mokslai klesti kaip niekada anksčiau, ir tegul jie toliau klesti, plėtojasi, tegul toliau būna daromi atradimai! Kad nebūčiau neteisingai suprastas, noriu iš karto pasakyti, kad Freiburgo, Sorbonos, Harvardo, Prinstono ir Čikagos universitetus laikau vienais geriausių, o kai kuriuos – ir pačiais geriausiais universitetais pasaulyje, ir jeigu tik mano vaikai bus gabūs, būtinai siųsiu juos ten studijuoti. Studentui prieinamo intelektualinio peno įvairovė ir kokybė šiose mokslo įstaigose istorijos tėkmėje yra absoliučiai beprecedentė. Vakarų civilizacija turi kuo didžiutis, o labiausiai ji gali didžiutis puikiais savo universitetais.

Tačiau man nerimą kelia humanitariniai mokslai: filosofija, psichologija, menai, istorija, literatūra, sociologija, žmogaus prigimties ir jo likimo aiškinimas. Būtent čia formuojasi ir yra tvirtinama dvasia, pamatinės pažiūros, bendras požiūris į gyvenimą – net paties mokslininko. Negaliu pasakyti, kad nežinau ir nevertinu didžiū privalumų, pasiektų šiais švietimo metodais, technikomis ir priemonėmis bei to, kad mokymo planas akivaizdžiai prasiplėtė. Tačiau jei kalbėtume

apie turinį ir esmę – kokia filosofija dominuoja šiuolaikiniuose humanitariniuose moksluose?

Daugiausia regime materializmą ir hedonizmą, natūralizmą ir racionalizmą, reliatyvizmą ir froidizmą, pakankamai cinizmo ir nihilizmo, indiferentizmo ir ateizmo, lingvistinės analizės ir radikalaus klaidinimo, imanentizmo ir bet kokio paslapties, nuostabos, tragedijos jausmo nebuvimo, humanizmo ir pasitenkinimo savimi, ateities garbinimo, o ne to, kas yra virš ir anapus praeities, dabarties ir ateities, sąlyginio klasikos žlugimo, nekritiško liaupsinimo visa to, kas nauja, modernu ir atrodo kitaip, dominuojančių neteisingų pažangos sampratų, nekritiško ir kone vaikiško optimizmo, nekritiško ir liguisto pesimizmo, noro valdyti ir dominuoti. Visa tai iš esmės yra įvairūs savęs garbinimo būdai. Tad ar verta stebėtis, kad pasaulyje tiek netvarkos!

Jeigu tai, ką sakau, yra tiesa, tada, kaip krikščionys, jūs negalėtumėte miegoti ne tik šią naktį, bet ir visą savaitę. Bet žinau – šiąnakt jūs kuo puikiausiai pūsite į akį, nes manimi netikite, o gal jums visa tai tiesiog nė motais!

Visų Vakarų civilizacijos problemų priežastis – bendro nervingumo ir nerimo, malonės, palaimos ir sielos ramybės stokos, įvairiausių charakterio ydų bei iškrypimų, šeimos ir visuomenės santykių, ekonomikos ir politikos, žiniasklaidos, mokyklos ir bažnyčios, tarptautinių santykių problemų – Vakarų civilizacijos krizės priežastis yra proto ir dvasios būklė universitetuose.

Universitetai – ateities pasaulio lyderiai

Visiškai beprasmiška, tiesiog vaikiška imtis spręsti šias problemas didžiosiose mokslo auditorijose taip, tarsi viskas būtų gerai su morale ir esmine valios bei proto orientacija. Iš kur kilo šių sričių (*kokių?*) vadovai? Visi jie baigė universitetus. Svarbiausia yra tai, kuo jie buvo intelektualiai, moraliai bei dvasiškai maitinami tuos penkiolika ar dvidešimt metų, praleistų mokykloje ir universitete. Argi ne ten padedami charakterio, proto, pažiūrų, įsitikinimų, nuostatų ir dvasios pagrindai? O kaip sakoma Biblijoje, jeigu pagrindai sudedami blogai arba sugriaunami ar suardomi teisingi pagrindai, *ką teisisu begali daryti?* (Ps 11, 3)

Mūsų užduotis – ne tik laimėti sielas, bet ir gelbėti protus. Jeigu laimėsite visą pasaulį, bet prarasite pasaulio protą, veikia suprasite, kad pasaulio nelaimėjote. Gali pasirodyti, kad jį net praradote.

Nejaugi tam, kad kurtumėte ir kad lavėtumėte jūsų protas, turite paaugoti ar apleisti Jėzų? Ir nejaugi tam, kad atiduotumėte visą savo gyvenimą Jėzui, turite paaugoti ar atsisakyti mokslo bei tyrinėjimų? Ar dalinis atsidavimas mokslui bei studijoms nesuderinamas su atsidavimu Jėzui? Tai svarbūs klausimai, todėl prašau jūsų nemanyti, kad nuo jų galima išsisukti. Pespėju: teisingi atsakymai gali sukristi.

Jeigu krikščionims nerūpi jų vaikų intelektualinė sveikata ar jų civilizacijos likimas – jos sveikata

ir likimas, taip glaudžiai susiję su universitetų proto ir dvasios būkle, kas gi tuo pasirūpins? Užduotis milžiniška, ir kad ji būtų įgyvendinta taip, kaip mano nuomone, ją norėtų įgyvendinti pats Kristus, žmonės turi degti uolumu. Neužtenka būti uoliems vien evangelizuojant.

Kūrybingo mąstymo ugdymas

Tai svarbi proga. Turiu būti su jums atviras: didžiausias pavojus, iškilęs evangelinei Amerikos krikščionybei, yra antiintelektualizmo pavojus. Protas su jo didingiausiomis ir giliausiomis mintimis nesulaukia pakankamai dėmesio. Tai gali vykti tik iš esmės keleriems metams pasinėrus į minties ir dvasios istoriją. Žmonės skuba baigti universitetą ir pradėti uždirbti pinigus, tarnauti bažnyčioje arba skelbti evangeliją. Jie nė nenučiuoja, kokie vertingi buvo metai, praleisti laisvalaikio šnekučiuojantis su didžiausiais praeities protais bei sielomis ir taip brandinant, galandant bei plečiant savo mąstymo galias.

Taip atsižadama kūrybinio mąstymo arenos, ir ji paliekama priešui. Kuris iš evangelikų savo moksliniu darbu ir tyrinėjimais gali prilygti didiesiems pasaulietiniams natūralistams ar ateistams mokslininkams? Kuris iš evangelikų mokslininkų yra cituojamas kaip normatyvinis šaltinis žymiausių pasaulietinių istorijos, filosofijos, psichologijos, sociologijos ar politikos mokslų autoritetų? Ar jūsų mąstymo būdas turi bent mažiausią galimybę tapti dominuojančiu didžiuosiuose Europos ar Amerikos universitetuose, kurie savo dvasia ir idėjomis užantspauduoja visą mūsų civilizaciją?

Norint įveikti šį didžiulį antiintelektualizmo pavojų, reikia visiškai kitokios dvasios. Pavyzdžiui, vien filosofijoje, kuri lig šiol yra svarbiausia minties bei intelekto sritis, ši skirtinga dvasia turi suprasti, kaip neapsakomai naudinga visus metus praleisti nieko kita nedarant, tik intensyviai gilinantis į Platono „Valstybę“, dvejus metus – į Aristotelio „Metafiziką“ arba „Etiką“ ar trejus – į Augustino „Dievo miestą“. Tam, kad būtų veiksmingiau liudijamas Jėzus Kristus ir savo pačių labui, evangelikai negali ir toliau gyventi atsakingos intelektualinės egzistencijos periferijoje.

Išgelbėti universitetą – išgelbėti pasaulį

Atsakingiems krikščionims iškyla dvi užduotys – išgelbėti sielą ir išgelbėti protą. Apie sielą ir protą čia kalbu jų neapibrėždamas, bet galiu pateikti tikslų filosofinį-teologinį jų apibrėžimą. Šiandien protas yra beviltiškai aptemęs. Meldžiu, kad bent dalelė krikščioniško rūpesčio pasiektų ir protą.

Jeigu Šventosios Dvasios valia yra tokia, kad mes rūpintumėmės siela, ji tikrai nenori, kad apleistume protą. Jokia civilizacija negali išlikti, kai jos protas taip sujauktas ir aptemęs, kaip mūsų šiandien. O mūsų blogybės kyla tiesiogiai iš neteisingų filosofijų, pasklidusių po pasaulį ir šiuo metu dėstomų universitetuose, o galiausiai, žinoma, iš velnio – nesvarbu, žino tai žmonės ar ne.

Išgelbėkite universitetą, ir jūs išgelbėsite Vakarų civilizaciją, o kartu – ir visą pasaulį.

Šie du dalykai yra absoliučiai neįmanomi, bet kadangi jie yra ir absoliučiai reikalingi, Dievas gali padaryti juos absoliučiai įmanomus. Kiekvienas mus pačius žudantis, sau prieštaraujantis požiūris kyla iš velnio, mat šis yra priešas, didžiausias nihilistas *par excellence* – Šventoji Dvasia to norėti negali. Antiintelektualizmas yra mus pačius visiškai naikinanti nuostata.

Prabuskite, bičiuliai, prabuskite – didieji universitetai valdo pasaulio protą. Tad kaip evangelistai gali laikyti, kad jų užduotis įvykdyta, jeigu jie neskelbia Evangelijos universitetuose? O kaip galima skelbti evangeliją universitetuose juose nekalbant? Kaip galima ten kalbėti patiems nebūnant intelektualiams? Taigi evangelistai pirmiausia turi patys tapti intelektualūs, kad galėtų liudyti studentams, skelbti universitetuose evangeliją ir taip gelbėti pasaulį. Tai didelė, istorinė užduotis, būtiniausia užduotis – užduotis, kurią garsiai ir aiškiai reikalauja atlikti pati Šventoji Dvasia.

O jeigu tai turi vykti, pagalvokite apie tą begalinį džiaugsmą, kuris užlies mūsų širdis. Ateities kartos laimins jūsų vardą ir giedos jums

gyrių šimtus metų. Tad kas gi neprisijungtų prie Dovydo giesmėje: *Šlovink Viešpatį, mano siela, ir visa, kas manyje, tešlovina Jo šventąjį vardą! Šlovink Viešpatį, mano siela, ir nepamiršk, koks Jis geras! <...> Giedosiu Viešpačiui, kolei gyveniu, per visą gyvenimą šlovinsiu giesme savo Dievą* (Ps 103, 1–2; 104, 33).

Charles Habib Malik (1906–1987) – garsus mokslininkas, švietėjas, valstybės veikėjas ir krikščionių mąstytojas iš Libano, visą gyvenimą dirbęs akademinį darbą. Harvardo universitete jam buvo suteiktas filosofijos daktaro laipsnis. Beirute, Amerikos universitete, ėjo Filosofijos katedros vedėjo, paskui – magistrantūros dekanı pareigas. Nuo 1962 iki 1976 m. jis – filosofijos garbės profesorius. 1945 m. buvo Libano signataras Jungtinių Tautų Chartijoje. Keturiolika metų tarnavo JT, skirtingu laiku buvo Generalinės asamblėjos ir Saugumo tarybos prezidentas.

Čia pateikiama ištrauka iš Ch. H. Maliko kalbos, pasakytos 1980 m. Billy Graham centro Wheatono koledže (JAV) įsteigimo proga.

HANSJÖRGAS BALDINGERIS

1990-aisiais jis pirmą kartą atvyko į Lietuvą skaityti paskaitų aukštųjų mokyklų studentams. Nuo tada Hansjörgas Baldingeris tapo ne tik mūsų svečiu, bet ir draugu visiems dvidešimčiai metų. Dešimtys viešnagių visose Baltijos šalyse, daugybė užmegztų kontaktų – šiame regione nėra nė vieno universiteto, kuriame jis nebūtų pabuvojęs.

1991 m. pavasarį susibūrė pirmoji Lietuvos studentų Biblijos studijų grupė. 1993 m. gimė organizacija – Lietuvos krikščionių studentų bendrija (LKSB). Hansjörgo darbdavys, Šveicarijos studentų misija – *Vereinigte Bibelgruppen in Schule Universität Beruf* (VBG) tuo metu įkūrė atskirą veiklos šaką jauniems Rytų ir Vidurio Europos studentų judėjimams remti – LINK. Per šį padalinį su Hansjörgu Lietuvos aukštąsias aplankė ne viena Šveicarijos studentų grupė ir būrys referentų, kurie ne tik skaitė paskaitas, bet ir rengė evangelizacinius renginius. Hansjörgas, pagal profesiją gimnazijos vokiečių ir prancūzų kalbų mokytojas, kasmet skaitė paskaitas įvairiomis literatūros ir krikščioniškos apologetikos temomis. Visus dvidešimtį metų jis buvo tikras krikščioniškos minties vedlys, daug kur – pionierius, daugybės studentų, LKSB darbuotojų bičiulis ir ištikimas pagalbininkas. Be jo, taip pat ir be finansinės paramos iš VBG (LINK), ko gera, LKSB šiandien neturėtume.

Šių metų gegužę Hansjörgas, iš viso net trisdešimt penkerius savo gyvenimo metus atidavęs moksleivių ir studentų misijos darbui, pasitraukė užtarnauto poilsio. LINK susirinkime balandžio 24-ąją Berne VBG darbuotojai, LINK nariai, draugai ir rėmėjai susitiko apžvelgti pastarųjų poros dešimtmečių tarnystės rezultatus. *International Fellowship of Evangelical Students* (IFES) Europos sekretorius Martinas Haizmannas pasakė pamokslą ir papasakojo apie tarptautinę veiklą. Holger Lahayne, LKSB tarybos pirmininkas, tarė sveikinimo žodį LKSB vardu. Labai svarbu ir tai, kad estafetės lazdelė perduota toliau. Ją perėmė naujasis LINK vadovas André Tapernoux. Prieš dešimt metų su Šveicarijos IFES komanda dirbęs Kaliningrade, jis ne tik gan gerai išmoko rusų kalbą, bet ir rado sau žmoną Estherą. Deja, ryškiomis ir giliomis Hansjörgo pėdomis dėl profesinės veiklos ir laiko stokos (dirba finansų analitiku) André žengti nesirengia. Tačiau jis siekia būti tas žmogus, kuris toliau rūpinsis Lietuvos studentų judėjimu, todėl kartais apsilankys ir LKSB.

Abiem – ir Hansjörgui, ir André – naujuose jų gyvenimo etapuose linkime sėkmės ir Dievo palaikymo!

AKVILĖS LIUDIJIMAS

Gana tau mano malonės, nes mano galybė tampa tobula silpnume. (2 Kor 12, 9)

Gimiau netikinčioje šeimoje, tik per didžiąsias šventes nueidavome į bažnyčią. Iš vaikų buvau jauniausia. Materialiai buvome aprūpinti, tačiau bendražmogiškų vertybių diegimo, ryšio su tėvais trūko. Teko matyti geriantį tėtį, smurtą – dėl to tėvai vėliau išsiskyrė. Patyriau skausmingų, bet kartu grūdinančių dalykų.

Išsiskyrus tėvams persikėlėme gyventi pas senelius. Pasikeitė aplinka, draugai. Netrukus mama išvyko dirbti į kitą miestą, likau gyventi su seneliais. Brolis ir sesės jau buvo suaugę. Prasidėjo paauglystė – su labai daug maišto ir savęs ieškojimo. Vakarėliai, alkoholis, draugystės su vaikiniais, noras būti geriausiai, dėmesio reikalavimas, konkurencija, melas, veidmainystės... Nesijaučiau laiminga. Kad ir ką daryčiau, širdy jaučiausi vieniša, pasimetusi. Pradėjau savęs klausinėti: „Kas aš esu? Kas gyvenime tikra?“ Tikybos pamokos paskatino mąstyti ir apie Dievą. Pradėjau skaityti Bibliją, domėtis krikščioniškais renginiais, lankyti vietinę katalikų bažnyčią. Tačiau ten pasigedau gyvos tikinčiųjų bendruomenės. Dievo žodis man nebuvo gyvas, tikėjimą įsivaizdavau kaip kažką, ką galima savo jėgomis išgyti, pasiekti. Aktyviai dalyvavau įvairioje mokyklos veikloje, tačiau viduje jaučiausi tuščia, apleista, ieškanti, bet nerandanti. Joks žmogus negalėjo tos tuštumos užpildyti. Taip ir gyvenau keletą metų, būdama „drugna“ – tai užsideganti, tai vėl užgestanti.

O praeities bagažas vis augo. Dievas jau ir tuo metu keitė mano širdį, elgesį, mąstymą. Tačiau tik dvyliktoje klasėje susimąščiau: „O kas man yra Jėzus? Koks turėtų būti asmeninis santykis su juo?“ Jutau vidinį alkį, ilgėjausi dvasinės ramybės. Jaučiau, kad Dievas vis labiau kviečia, tačiau tam, kad visa širdimi į jį atsigręščiau, privalėjau atidengti visa, ką nesąmoningai nuo jo slėpiau, ko net sau pačiai nenorėjau pripažinti.

Dalyvaudama katalikiškose jaunimo rekolekcijose susimąščiau apie šią Evangelijos eilutę: *Jūs pažinsite tiesą, ir tiesą padarys jus laisvus* (Jn 8, 32b). Supratau: nesu laiminga, nes bėgu nuo tiesos, nesu laisva, nes nuolat kartoju tas pačias klaidas. Nutariau imtis konkrečių veiksmų ir atsisakyti to, kas mano gyvenimą daro nelaisvą – palikti praeities dalykus. Nebuvo lengva, tačiau jaučiau, kad nėra kito kelio – tik pasitikėti Dievu. Išgyvenau ilgą atgailos laiką,

per kurį permaščiau savo praeitį. Buvo gundymų grįžti atgal, atsivėrė vaikystės žaizdos. Atrodė, kad net Dievas tyli. Bet tai ir buvo pats didžiausias stebuklas – iš savo vienatvės ir apleistumo, iš kančios ėmiau jo šauktis, prašiau Jėzaus būti mano Viešpačiu ir paimiti viską ant savo pečių, nes nebepajėgiau tiek pakelti. Prašiau atleisti, gydyti visas žaizdas, atkurti mano vertę, išlaisvinti ir išgydyti praeitį, padėti atleisti sau ir kitiems... Tada dar nesupratau, bet dabar suprantu, kad kaip tik tuomet aš atsigręžiau į Dievą ir pavedžiau savo gyvenimą jam, pasikliaudama tik Jėzaus auka, išgydymu per jo žaizdas. Tai buvo mano „taip“ Dievui. Ir jis išvedė, davė jėgų ir drąsos. Tai Dievas pavertė mano liūdesį džiaugsmu, nuvilko ašutinę, apjuosdamas savo džiaugsmu, kad jam vienam giedočiau (plg. Ps 30, 12–13).

Naują gyvenimo etapą sutvirtino ir prasidėjusios studijos, nauji žmonės, nauja aplinka. Tą rugšėį pradėjau dalyvauti LKSB – Lietuvos krikščionių studentų bendrijos veikloje. Kiekvieną pirmadienį studijavome Bibliją, drauge meldėmės. Sutikau jaunų žmonių, gyvenančių gyvu Dievo žodžiu. Pajutau, kad ir aš trokštu taip gyventi ir tarnauti. Blaškiausi ieškodama tikinčiųjų bendruomenės. Užtariama LKSB studentų ir pati meldamasi, leidausi vedama. Ir štai sausį atėjau į vieną Kauno baptistų bažnyčią. Išgirdau aiškiai skelbiamą Dievo žodį ir supratau, kad čia mano vieta. Pajutau ir kitą Dievo raginimą – savo naują gyvenimą ir tikėjimą paliudyti krikštu, taip prisijungdama prie bendruomenės.

Šiandien norisi dėkoti Dievui, kad jis visus mano gyvenimo kelius ir klystkelius panaudojo savo darbui. Norisi dėkoti už jo Sūnaus Jėzaus auką, per kurią jis atpirko mus ir taip asmeniškai parodė man savo meilę ir gailestingumą. Dėkoti, kad paėmė visas mano nuodėmes, nuodėmių žaizdas, vienišumą, visą mano skurdą ir varganumą ir leido pajusti, ką reiškia silpnumo džiaugsmas Dieve. Norisi dėkoti, kad Viešpats perkeitė ir vis dar keičia mano širdį. Iš savo malonės jis atvedė mane į bendruomenę, davė tvirtai tikinčių ir atgimusių draugų, leido pajusti, kokia galinga yra tikinčiųjų malda, ir netgi ragina dalytis tikėjimu su netikinčiaisiais.

Taigi kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrynis. Kas buvo sena, praėjo, štai atsirado nauja. (2 Kor 5, 17)

Akvilė, studijuojanti Kaune

Ištekliai internete

L'Abri biblioteka internete

L'Abri yra prancūziškas žodis, reiškiantis „prieglobstį“. Pirmoji *L'Abri* bendruomenė įkurta Šveicarijoje 1955 m. dr. Francio Schaefferio ir jo žmonos Edithos iniciatyva. F. Schaefferis buvo krikščionių teologas ir filosofas, daugybės knygų teologijos, filosofijos, meno ir bendrosios kultūros temomis autorius.

L'Abri bendruomenės – tai studijų centrai Europoje, Azijoje ir Amerikoje, kur kiekvienas turi galimybę ieškoti atsakymų į nuoširdžius savo klausimus apie Dievą ir žmogaus gyvenimo reikšmę. *L'Abri* tiki, kad krikščionybė apima ir veikia visus mūsų gyvenimo aspektus.

Šioje bibliotekoje yra per 300 mp3 formatu įrašytų paskaitų ir diskusijų, įvykusių per visą bendruomenės gyvavimo laikotarpį. Jose nagrinėjamos filosofijos, kultūros, meno, lyčių, sociologijos, istorijos, politikos, ekonomikos, mokslo, ekologijos, teologijos temos. Internetinis bibliotekos adresas: <http://www.labri-ideas-library.org/>

LKSB straipsnių archyvas

LKSB per keletą metų sukaupė nemažą archyvą straipsnių pačiomis įvairiausiomis temomis: mokslo, verslo, meno, istorijos, teologijos, šeimos, kultūros, filosofijos. Tekstai skirti kiekvienam, norinčiam geriau pažinti ir suprasti pasaulį, kuriame gyvenime, Dievą, kuris viską sukūrė, ir tiesą, kuri suteikia pagrindą bei pasitikėjimo. LKSB straipsnių archyvą internete rasite adresu <http://www.lksb.lt/straipsniai/>

LKSB veiklą finansiškai galite paremti ir jūs. Iš anksto dėkojame, jei tam apsispręsite!

Rekvizitai:

Lietuvos krikščionių studentų bendrija

Im. k. 191765986

Žirmūnų g. 30A-35, Vilnius\

Banko sąskaita LT 98 7044 0600 0310 4371

Šis žurnalas leidžiamas saujelės savanorių. Tačiau jam reikia ne tik saujelės, bet ir visos komandos. Jei turi gebėjimų maketavimo ar dizaino srityje, jei gali rašyti, versti, administruoti, turi troškimą dalintis evangelija su savo bendradarbiais ir padėti tai daryti kitiems – prisijunk prie mūsų komandos. Rašyk adresu partneryste@lksb.lt

Norėdami daugiau sužinoti apie LKSB apsilankykite www.lksb.lt

„Lango“ komada:
Kristina Dailydė,
Inga Hilbig,
Steponas Ribokas.

